

ÀMBIT JURÍDIC I NORMALITZACIÓ LINGÜÍSTICA

per Lluís JOU I MIRABENT

Notari

L'any 1987, a l'acte de presentació del llibre que recull els treballs i les conclusions de l'àmbit de «Llengua i Dret» del II Congrés Internacional de la Llengua Catalana, el President Pujol deia que l'àmbit jurídic porta el fanal vermell del vagó de cua del tren de la normalització lingüística. Aquesta afirmació continua essent vàlida i certa cinc anys després. El més greu és, però, que no sembla gens fàcil incidir en un món en el que els operadors principals no depenen de la Generalitat, estan sotmesos a una gran mobilitat, procedeixen de fora de Catalunya, desconeixen la llengua catalana i la tenen, per postres, en una estima més aviat discutible.

Per acabar d'enfosquir el panorama, falten dades de camp fiables. Efectivament, hi ha estudis jurídics importants sobre la temàtica de la doble oficialitat i de l'ús de les llengües oficials en els diferents àmbits de la vida jurídica. L'àmbit de llengua i dret del II Congrés Internacional de la Llengua Catalana, abans esmentat, i els quasi deu anys de vida de la REVISTA DE LLENGUA I DRET que el lector té a les mans són un exemple ben clar. Però no hi ha estudis sociolingüístics específics dels diferents camps jurídics (Facultats de Dret, Administració de Justícia, Registres Públics, Notariat, Advocats i Procuradors...).

El Departament de Justícia de la Generalitat de Catalunya, a través de la seva Direcció General de Relacions amb l'Administració de Justícia, va organitzar, a partir de l'octubre de 1990, una campanya especialment adreçada als ciutadans de Catalunya per incitar-los a usar la llengua catalana en les seves relacions jurídiques i en les que han de mantenir amb els diferents operadors en aquest camp. Com un acte més de la campanya, va organitzar unes jornades a Platja d'Aro que es celebraren els dies 27

i 28 de juny, de les quals vaig tenir la satisfacció de ser coordinador.

Les Jornades es van imaginar precisament com una trobada d'operadors jurídics especialment de l'àmbit privat que posarien en comú la seva específica percepció dels problemes que en cada segment professional ha de superar la llengua catalana. Es pretenia, a més, comptar amb dades o estadístiques com a mínim indicïaries de l'ús del català. Es volia, finalment, posar en mans dels sociolingüistes totes aquestes dades i opinions. Aquesta darrera finalitat va ser, potser, la menys reeixida. Per compensar-ho, el Departament de Justícia ha publicat un volum on figuren tots els treballs presentants i les conclusions.

A Platja d'Aro van exposar unes ponències tres membres de la judicatura (els senyors Carles Cruz Moratones, Josep Niubó i Claveria i Joan Ràfols i Llach), un Fiscal (el senyor Carlos Ganzenmüller i Roig), dues Secretàries Judicials (les senyores Mercè Ballescà Lasplatas i Filomena Peña Bonilla), un Registrador de la Propietat (el senyor Antoni Isac i Aguilar), un Procurador dels tribunals (el senyor Antoni M. de Anzizu i Furest), un Notari (jo mateix), un Advocat (el senyor Apelles Carod Rovira) i dos professors d'Universitat (els doctors Antoni Font i Ribas i Jaume Vernet i Llobet).

La lectura de les ponències va ser feta pels mateixos autors a un «públic» especialitzat: personal de l'Administració catalana dedicat a tasques de normalització lingüística i de relacions amb l'Administració de Justícia, membres del consorci de normalització lingüística, alguns Diputats de la Comissió de Cultura del Parlament (entre ells el seu President Sr. Colomines Puig), personal de la Sindicatura de Greuges, estudiants, periodistes i dirigents sindicals. En conjunt, unes quaranta persones. Un nombre tan reduït d'assistents va permetre un debat àgil i enriquidor que va moderar en tot moment el Dr. Antoni Mirambell Abancó. El debat va portar a unes conclusions preparades per jo mateix i pel Dr. Mirambell, que recollien en part les de cada ponent i s'inspiraven en el debat a cada ponència.

Aquestes conclusions es discutiren vivament el dia 28 de juny i, amb modificacions, foren aprovades finalment sense oposició global de cap dels assistents. Em sembla d'interès publicar-les a continuació d'aquesta ressenya.

Les Jornades de Platja d'Aro signifiquen, al meu parer, un intent d'actuació especialitzada cap al camp del món jurídic que organitza un Departament aliè a la Direcció General de Política Lingüística, com a mostra (una més) que la política de normalització del català excedeix el camp de la cultura i afecta tota la societat i, per tant, tot el Govern de la Generalitat. Aquesta és una de les conclusions que cal extreure de les jornades.

Una altra, és que no hi ha dades fiables de l'ús del català. Una tercera, per a mi essencial, és la de la necessitat que en el procés de selecció de Jutges, Fiscals, Secretaris Judicials i altre personal depenent de l'Administració de Justícia, registradors de la propietat i notaris que han d'exercir a Catalunya, s'exigeixi el coneixement de la llengua catalana. Finalment, a les Jornades va quedar ben clar que hi ha un lligam entre el dret que cal aplicar i l'ús de la llengua, de manera que es fa imprescindible que els textos legals que s'al·leguin i s'apliquin siguin escrits en llengua catalana, bé perquè tinguin el seu origen en els poders de la Generalitat, bé perquè hagin estat traduïts al català.

PROPOSTES DE NORMALITZACIÓ

A) *De caràcter general*

Cal actuar per aconseguir:

1. La modificació i el desplegament de la Llei orgànica del poder judicial en el sentit de reconèixer com a llengua de l'Administració de justícia totes les llengües oficials i propiciar, per tant, una doble oficialitat real i no merament formal.

2. La modificació de la Llei de normalització lingüística amb supressió de les normes que avui obstrueixen l'ús del català i l'establiment de mesures realment normalitzadores que afavoreixin preferentment l'ús del català.

3. La versió oficial catalana de les lleis i disposicions d'aplicació general emanades dels poders de l'Estat.

4. El ple exercici de la facultat legislativa en matèries de competència exclusiva de la Generalitat, fins i tot de la normalització lingüística.

5. L'obtenció de dades fiables i actualitzades dels nivells d'ús del català en l'àmbit jurídic i la coordinació de totes les institucions implicades en la normalització.

6. La realització de campanyes selectives d'informació i de promoció adreçades a professionals del dret i a titulars dels òrgans jurisdiccionals.

7. La intensificació de beques i d'ajuts oficials per tal d'aconseguir que el país generi els seus propis funcionaris, com també la territorialització i individualització dels processos de selecció d'aquests.

B) *De caràcter particular*

Cal garantir:

1. A l'àmbit de l'ensenyament del dret
 - 1.1. Que a totes les universitats catalanes es pugui seguir la carrera de dret íntegrament en català.
 - 1.2. Que apareguin manuals, lleis concordades i materials didàctics de totes les disciplines de dret, sigui o no privatiu de Catalunya, en llengua catalana.
 - 1.3. Que es promogui la publicació de llibres i revistes jurídiques en llengua catalana.
 - 1.4. Que es tingui en compte el coneixement de la llengua catalana en la formació del professorat universitari.

2. A l'àmbit de la judicatura
 - 2.1. Cal crear una gran, àgil i ben dotada oficina de traducció de les llengües oficials territorials en l'òrgan estatal pertinent per assegurar la traducció d'ofici de tota la documentació escrita en les esmentades llengües.
 - 2.2. Mentre persisteixi l'actual situació anòmala, cal també crear, amb caràcter transitori, un servei descentralitzat d'assessors lingüístics que cobreixi tot l'espai territorial de Catalunya per assegurar que a tots els jutjats i tribunals sigui possible l'ús correcte del català en sentències i resolucions.
 - 2.3. Cal impulsar la creació d'una escola judicial a Catalunya, que podria ser assumida pel Centre d'Estudis Jurídics i Formació Especialitzada del Departament de Justícia, on jutges, secretaris i fiscals facin la seva formació pràctica en general i realitzin cursos d'adaptació a la llengua i el dret de Catalunya, abans d'exercir en aquest territori.
 - 2.4. Cal dotar tots els jutjats d'ordinadors amb programes en català i de material imprès en aquesta mateixa llengua.
 - 2.5. Cal millorar l'actual programació de cursos de català per a jutges i funcionaris a hores laborals i de manera oficial, per via de designació, d'acord amb les necessitats dels serveis. Aquests cursos s'estendrien a tot Catalunya descentralitzadament.
 - 2.6. Cal incentivar professionalment el coneixement i l'ús continuat del català parlat i escrit.
 - 2.7. Cal aconseguir que els funcionaris de l'Administració de justícia depenguin de la Generalitat, per mitjà d'una negociació ferma amb el Mi-

nisteri de Justícia amb el suport del Consell General del Poder Judicial i, si s'escau, amb les modificacions legislatives adequades.

2.8. Cal exigir el coneixement del català en el procés de selecció de magistrats, jutges, fiscals, secretaris i funcionaris de l'Administració de justícia que han de servir a Catalunya, com també, amb caràcter general, una mínima permanència temporal.

2.9. Per la seva transcendència doctrinal i emblemàtica, cal que totes les sentències del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya es publiquin oficialment en llengua catalana. És també convenient la traducció de les sentències d'audiències provincials que posen fi al procediment.

2.10. Cal aconseguir la culminació de les instàncies processals davant dels òrgans jurisdiccionals amb seu a Catalunya a la immensa majoria dels plets; per això s'han de realitzar les reformes processals oportunes.

3. A l'àmbit del notariat

3.1. Cal fer efectiva l'obligatorietat de l'ús del català en tots els documents en què intervinguin administracions catalanes.

3.2. Cal incentivar l'ús del català en les escriptures en què intervinguin institucions privades catalanes, en especial les entitats de crèdits.

3.3. Cal exigir el coneixement de la llengua i del dret català en el procés de provisió de notaries catalanes i individualitzar el procés de selecció.

3.4. Cal establir que a totes les notaries hi hagi un mínim de personal capaç d'escriure correctament el català.

4. A l'àmbit dels registres públics

4.1. Cal aconseguir que en tots els registres públics els assentaments es puguin practicar en llengua catalana i garantir la publicitat registral en català.

4.2. Cal exigir el coneixement de la llengua i del dret català en el procés de provisió de registres radicats a Catalunya amb una individualització del procés de selecció.

4.3. Per últim, cal exigir que en tots els registres radicats a Catalunya hi hagi un mínim de personal capaç d'escriure correctament el català per tal d'oferir aquest servei.

5. A l'àmbit dels advocats i procuradors

5.1. Cal que els col·legis professionals respectius emparin i propiciïn decididament l'ús de la llengua catalana tant en l'actuació extrajudicial com en la judicial i, en aquest darrer cas, cal que assumeixin corporativa-

ment els inconvenients provocats pel seu ús, per tal de defugir d'actituds merament voluntaristes.

5.2. Cal propiciar la informatització dels despaxtos dels advocats i la difusió de programes informàtics en llengua catalana.

5.3. Cal que a l'escola de pràctica jurídica que mantenen els col·legis d'advocats s'imparteixin les pràctiques exclusivament en català.